

Damla Akkaya

Ankara Hacu Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Tel: +90 533 663 13 54

E-posta: damlayildirim@gmail.com

Birleşmiş Milletler Barış Operasyonlarında Kadının Yeri: Teori v. Uygulama

Birleşmiş Milletler tarafından yürütülen barış operasyonlarının tarihi 1948'de Arap-İsrail uyuşmazlığı ile başlamış ve günümüze kadar operasyon sayısı artarak devam etmiştir. Söz konusu operasyonlarda görev alanlar çoğunlukla erkek personelden oluşmuş, 1990'ların sonuna gelindiğinde dahî operasyonlarda görev alan kadın askerlerin sayısı, toplam asker sayısının %2'sini geçmemiştir. 2000 yılında başlatılan Windhoek Deklarasyonu ve Namibya Hareket Planı ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm barış operasyonlarının standart bileşeni olması gerektiği belirtilmiştir. Bu çağrıya cevap veren Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 1325 sayılı kararla, barış operasyonlarında görev alan kadın personel sayısının artırılması gerektiğini belirtmiş ve gerekli adımların atılması konusunda üye devletlerin dikkatini çekmiştir. Bu karardan sonra yalnızca üye devletler değil Avrupa Birliği, NATO ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı gibi örgütler de barış operasyonlarıyla ilgili politikalarını toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması çerçevesinde oluşturmaya başlamışlardır. Söz konusu adımlar kamuoyu tarafından memnuniyetle karşılanmış olmakla beraber teoride oluşturulan çerçeve ile zamanla belirlilik kazanan uygulama arasında ortaya çıkan boşluk ve farklılıklar eleştiriye neden olmuştur. Gerçekten de Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Departmanı'ndan edinilen verilere göre 2018'in Aralık ayında barış operasyonlarında görev alan asker ve polis güçlerinin yalnızca %5'i kadınlardan oluşmaktadır. NATO Cinsiyet Perspektifleri Komitesi'nin yaptığı araştırmalara göre ise kadınlar NATO üyesi devletlerde görev yapan askeri personelin ortalama olarak %11'ini oluşturmaktadır. Bu sayı Macaristan'da %19.3'e çıkararak Türkiye'de % 0.8'e kadar düşmektedir. Çalışmamızda teori ile uygulama arasındaki bu uyumsuzluğun nedenleri üzerinde durulacak ve konuyla ilgili saptamalarda bulunulacaktır.

The Position of Women in the United Nations Peace Operations: Theory v. Practice

The history of peace operations led by the United Nations started with the Arab-Israeli conflict in 1948 and the number of the operations increasingly went on. The personel who was recruited in the operations consisted of men mostly. Even in 1990s the percentage of women soldiers in the operations was barely 2%. Windhoek Declaration and Namibia Plan of Action was launched in 2000 and it was stated that the gender mainstreaming should be a standart component for peace operations. Thereupon, the United Nations Security Council adopted resolution 1325 and emphasized the need to increase the number of women peacekeepers in peace operations and urged member states to take necessary steps. After resolution 1325, not only member states but also international organizations like European Union (EU), North Atlantic Treaty Organization (NATO) and the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) started to develop policies with a gender mainstreaming point of view. The steps taken were applauded by the international community, however gaps and disparities came into existence between the rhetoric and practice and it brought about criticism. Indeed, according to the data gathered from the United Nations Peace Keeping Department, only 5% of the military and police forces, which were on duty during 2018 December, were women. According to the NATO Committee of Gender Perspectives's reports, percentage of female soldiers in the armed forces of NATO is averagely 11%. This number could go up to 19.3% in Hungary and go down to 0.8% in Turkey. In our study, the reasons of the disparity between the theory and practice will be dwelled upon and some observations will be made on the subject.